

CULTUUR EN ONDERWIJS

Universiteit, hogescholen en heel veel cultuur – Veelsoortig programma in een stad met allerlei facetten

► Hildesheim biedt een veelsoortige en brede culturele scene. Het gerenommeerde **“ROEMER- UND PELIZAEUS-MUSEUM”** met zijn wereldberoemde, 100 jaar oude Oud-Egyptische collectie, een van de belangrijkste Oud-Peruaanse collecties in Europa en de belangrijke paleontologische collectie, is tot ver buiten de regio bekend en organiseert regelmatig zeer prominente, speciale tentoonstellingen.

Ook het hart van het **“THEATER FÜR NIEDERSACHSEN” (TFN)** klopt in Hildesheim. Het TFN is ontstaan uit een fusie van het “Stadttheater Hildesheim” en de “Landesbühne Hannover” en is sindsdien in Hildesheim gevestigd. Naast de vaste speelplekken in Hildesheim en Hannover reist het gezelschap naar meer dan 50 plaatsen in heel Nedersaksen en maakt naam met toneelstukken, musicals, opera’s en concerten.

Concerten van de “Kulturring” of evenementen in de “Bischofsmühle”, de traditionele **JAZZTIME** en het **MERA LUNA FESTIVAL** voor Gothic-fans, galeriën die met deels spectaculaire tentoonstellingen de aandacht trekken, en ook de “KulturFabrik” als plaats voor de vrije cultuur in Hildesheim – de stad biedt een bonte culturele verzameling.

Niet in de laatste plaats heeft Hildesheim zijn rijkdom aan onderwijs te danken aan de meer dan 10 000 studenten die van het onderwijsaanbod van de **“STIFTUNG UNIVERSITÄT HILDESHEIM”**, de **“FACHHOCHSCHULE HILDESHEIM/HOLZMINDEN/GÖTTINGEN FÜR ANGEWANDTE WISSENSCHAFT UND KUNST” (HAWK)** en de **“NORDDEUTSCHE FACHHOCHSCHULE FÜR RECHTSPFLEGE”** gebruik maken. De mogelijkheid om een leven lang te leren – in Hildesheim is dat werkelijkheid. Het onderwijsaanbod in Hildesheim is ook optimaal voorzien van alle vormen van scholing. De **VOLKSHOGESCHOOL HILDESHEIM** en de **MUZIEKSCHOOL HILDESHEIM** completeren het aanbod.

FOTO BOVEN "Theater für Niedersachsen" © TFN, Andreas Hartmann
FOTO BENEDEN Magie op de stoep - Straatkunstfestival in het centrum

WERELDERFGOED EN GESCHIEDENIS

UNESCO-werelderfgoed en historische bezienswaardigheden

► In Hildesheim kun je geschiedenis beleven. De stad is in de 9e eeuw na Christus gesticht en beschikt nu nog over cultuurgoederen met een universele waarde. De UNESCO waardeerde dit door in 1985 de **ST. MICHAELISKERK** en de **MARIADOM** met zijn bronzen figuren – de Christus-zuil en de Bernward-deur – gezamenlijk als werelderfgoed in de UNESCO-lijst op te nemen.

De **ST. MICHAELISKERK** geldt met zijn monumentale plafondschildering uit de 13e eeuw, die de stamboom van Christus voorstelt, als een van de mooiste vroeg-romaanse kerken in Duitsland. Niet minder spectaculair is de Hildesheimse **“DOMSCHAT”**, die met zijn kostbaarheden tot de grootste kerkschatten van Europa behoort en in het Dom-museum te zien is. Ook de **1000-JARIGE ROZENSTRIJK** aan de apsis van de dom is erg bekend. Na een vijf jaar durende renovatie is de Mariadom in augustus 2014 heropend.

De **HISTORISCHE VAKWERKWIJK** ontvoert de bezoekers naar de jongere geschiedenis van de stad. Ooit stonden hier ca. 1900 prachtige vakwerkgebouwen. Op 22 maart 1945 is ca. 90 procent van de wijk bij een bombardement vernietigd. De overgebleven huizenrijen laten nu nog de schoonheid van destijds vermoeden. Bezienswaardig is o.a. het “Wernersches Haus” tegenover de kerk St. Godehard.

Het historische marktplein met zijn imposante vakwerkhuizen vormt een brug met het heden. Het is op initiatief van de burgers en door een grote bereidheid om te doneren in de jaren 1984 tot 1990 getrouw naar het origineel herbouwd. In het bekende **“KNOCHENHAUER-AMTSHAUS”** nodigt het **“STADTMUSEUM”** u uit voor een reis door de geschiedenis van stad en regio. Sinds 2010 is de naar historisch voorbeeld gereconstrueerde **“UMGESTÜLPTE ZUCKERHUT”**, het Omgekeerde Suikerbrood, op het “Andreasplatz”, een ander sieraad van de stad.

FOTO BOVEN Mariadom – UNESCO-werelderfgoedkerk © BPH, Ina Funk
FOTO BENEDEN St. Michaeliskerk – UNESCO-werelderfgoedkerk © Hildesheim Marketing, Nina Weymann-Schulz

NATUUR EN GEZONDHEID

Midden in het groene landschap – Een plaats om je lekker te voelen en te ontspannen

► Bossen, meren, idyllische parken, ingebed in de uitlopers van middelgebergten – In Hildesheim zijn stadsbeleving en natuur verenigd.

In zomer en winter lokt dit de Hildesheimers naar buiten. **HET DAGRECREATIEGEBIED HOHNSENSEE**, omgeven door de Buitenste en Binnenste Waterbekkens, wordt in de winter een schaatsparadijs en in de zomer genieten talrijke gasten van het zwemwater. Gezinnen met kleine kinderen houden van het fijne **ZANDSTRAND** van het aangrenzende **OPENLUCHTZWEMBAD “JOWIESE”** en scholieren uit heel Nedersaksen verlangen elk jaar weer naar de vakantiecur-sussen van het **“KANU- UND UMWELTZENTRUM”**.

In het **“ERNST-EHRLICHER-PARK”** vind je je welverdiende rust. He vijf hectare grote park geeft met zijn oude bomen, idyllische vijvers en beschut geplaatste zitbanken rust en ontspanning. Speel- en zonneweiden maken het park tot een erg geliefde ontmoetingsplek.

Joggers lopen hun rondjes graag op de groene **“KEHRWIEDERWALL”**. Ook wandelaars vinden in Hildesheim hun geluk in de openlucht – themawandelingen in het **“HILDESHEIMER WALD”** en op de **“GALGENBERG”** zijn allang geen insidertip meer. Fietsers vinden hun weg over goede, uitgebreide fietspaden en bewegwijzerde fietsroutes met een totale lengte van ca. 430 kilometer in de **REGIO HILDESHEIM**. Tot de hoofdroutes behoren de **“LEINE-HEIDE-RADWEG”**, de **“INNERSTE-RADWEG”**, de **“RADWEG-ZUR-KUNST”**, de **“KULTURROUTE”** (nieuw vanaf juli 2015) en de **“HI-RING”**.

Gezond leven staat in Hildesheim hoog in het vaandel. Daarvan getuigt niet alleen de weelderige natuur, maar ook de constante groei van de gezondheidssector. Het **“HELIOS KLINIKUM HILDESHEIM”** en het ziekenhuis **ST. BERNWARD** met de geïntegreerde **SPECIALISTENCENTRA** hebben evenals de talrijke artspraktijken een vaste plaats in de medische zorg van de stad Hildesheim.

FOTO BOVEN Bloeiende rozen in de barokke “Magdalenengarten”
FOTO BENEDEN “Ernst-Ehrlicher-Park”

DE GESCHIEDENIS VAN HILDESHEIM

Van Lodewijk de Vrome tot en met het 1200-jarige jubileum in 2015 – Hildesheims geschiedenis is indrukwekkend

- 815 Lodewijk de Vrome sticht het bisdom Hildesheim.
- 872 Bisschop Altfried wijdt de eerste stenen dom.
- 11e eeuw Bouw van de St. Michaeliskerk door bisschop Bernward. De heiligverklaring van de bisschoppen Bernward en Godehard maken van de stad een bedevaartsoord.
- 1196 Tichting van een concurrerende nederzetting in het westen van de stad: “Dammstadt”.
- ca. 1215 Stichting van de nieuwe stad.
- 1345 Deelname van de gilden aan het stadsbestuur.
- 1367 Toetreding tot de Hanze.
- 1460 Einde van de interne constitutionele conflicten.
- 1583 Vereniging van oude en nieuwe stad.
- 1802–03 Secularisering van het seminarie Hildesheim.
- 1813 Hildesheim valt ten deel aan Hannover.
- 1859 Opening van het “Roemer-Museum” in de Martini-kerk.

- 1866 De stad wordt Pruisisch.
- 1911 Opening van het “Pelizaeus-Museum” met collecties Oud-Egyptische kunst van internationale allure.
- 1938 Verwoesting van de synagoge van Hildesheim.
- 1944–45 Verwoesting van de stad door bombardementen.
- 1970/71 Oprichting van de hogeschool (sinds 1989 universiteit) en de school voor hoger beroeps onderwijs.
- 1974 Aantal inwoners boven de 100 000: Hildesheim wordt een grote stad. Deze status bleef tot 2013 bestaan.
- 1985 De UNESCO verklaart de Mariadom met zijn Domschat en de St. Michaeliskerk tot werelderfgoed van de mensheid.
- tot 1990 Herbouw van het historische marktplein.
- 2009 Het “Knochenhauer-Amtshaus” viert het 20-jarig jubileum van de herbouw.
- 2010 De eerstesteenlegging van de St. Michaeliskerk is 1000 jaar geleden.
- 2011 De Egyptische collectie van het “Roemer- und Pelizaeus-Museum” viert haar 100-jarige jubileum.
- 2015 Groot feest voor het jubileum van de stad en het bisdom “1200 jaar Hildesheim”.

FOTO BOVEN Historisch marktplein © Hildesheim Marketing, Leif Obornik
FOTO BENEDEN Oorkonde bij de gezworen alliantie uit 1345 © Stadsarchief Hildesheim

ST.-ANDREAS-KERKTOREN

Van alle symbolen van Hildesheim is de toren van de St.-Andreas-kerk het meest opvallend. De met zijn 114,5 meter hoogste kerktoren van Nedersaksen verheft zich ver boven de daken van de stad. Meer dan 364 treden kun je naar het uitzichtplatform op 75 meter hoogte opklimmen.

€ (*Wijzigingen voorbehouden)
Volwassenen 2,50 euro
Met korting* 2,00 euro

*Kinderen, scholieren, bezitters van een gehandicaptenpas, gepensioneerden met paspoort, bezitters van een zogenoemde Sozialcard, groepen vanaf 10 personen

Ook buiten de reguliere openingstijden en tijdens de winterstop kan de St.-Andreas-kerktoren in het kader van stads rondleidingen of op verzoek en tegen een vast servicebedrag van 13,00 euro excl. entreeprijs worden beklommen.

STADSRONDLEIDINGEN

► **“HILDESHEIM LEREN KENNEN”**

De twee uur durende stadswandeling is erg geschikt om inzicht te krijgen in de geschiedenis van de stad, het UNESCO-werelderfgoed en de belangrijkste bezienswaardigheden.

T (*Wijzigingen voorbehouden)
1 april t/m 31 oktober Dagelijks om 14:00 uur
1 november t/m 31 maart
Vrijdag, zaterdag en zondag om 14:00 uur, 24 en 31 december om 11:00 uur. Geen rondleiding op 25, 26 december en 1 januari

€ (*Wijzigingen voorbehouden)
7,00 euro per persoon, gezinnen 14,50 euro (2 volwassenen + 3 kinderen tot 12 jaar) resp. 9,00 euro (1 volwassene + 3 kinderen tot 12 jaar)

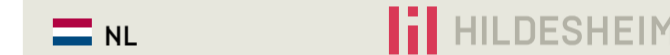
► Onder de arcades van het stadhuis op het historische marktplein. Geen aanmelding vooraf voor afzonderlijke personen en zeer kleine groepen.

FOTO BOVEN St.-Andreas-kerktoren
FOTO BENEDEN Historisch stadsmodel

HILDESHEIM OM TE BESNUFFELEN

Wereld.Cultuur.Erfgoed.

SERVICE, ADVIES EN BOEKING

WIJ INFORMEREN EN ADVISEREN U GRAAG OVER:

- UNESCO-werelderfgoed: St. Michaeliskerk, Mariadom en de Fagus-fabriek in Alfeld
- Overnachtingen en arrangementen
- Vergader- en congresservice
- Stads- en gekostumeerde rondleidingen
- Rondritten in de regio
- Segway-tours door Hildesheim
- Beklimming van de St.-Andreas-kerktoren
- Verhuur van e-bikes
- Souvenirs, gidsen, boeken en kaarten (ook online op www.hildesheim.de/online-shop)
- Speciale tentoonstellingen van de musea
- Evenementen en feesten
- Fiets- en wandelroutes
- Bezienswaardigheden in en om Hildesheim en veel meer

Hildesheim Marketing GmbH
tourist-information
Rathausstraße 20 (Tempelhaus) · 31134 Hildesheim
+49 (0) 5121 1798-0
+49 (0) 5121 1798-88
tourist-info@hildesheim-marketing.de
www.hildesheim.de/tourism

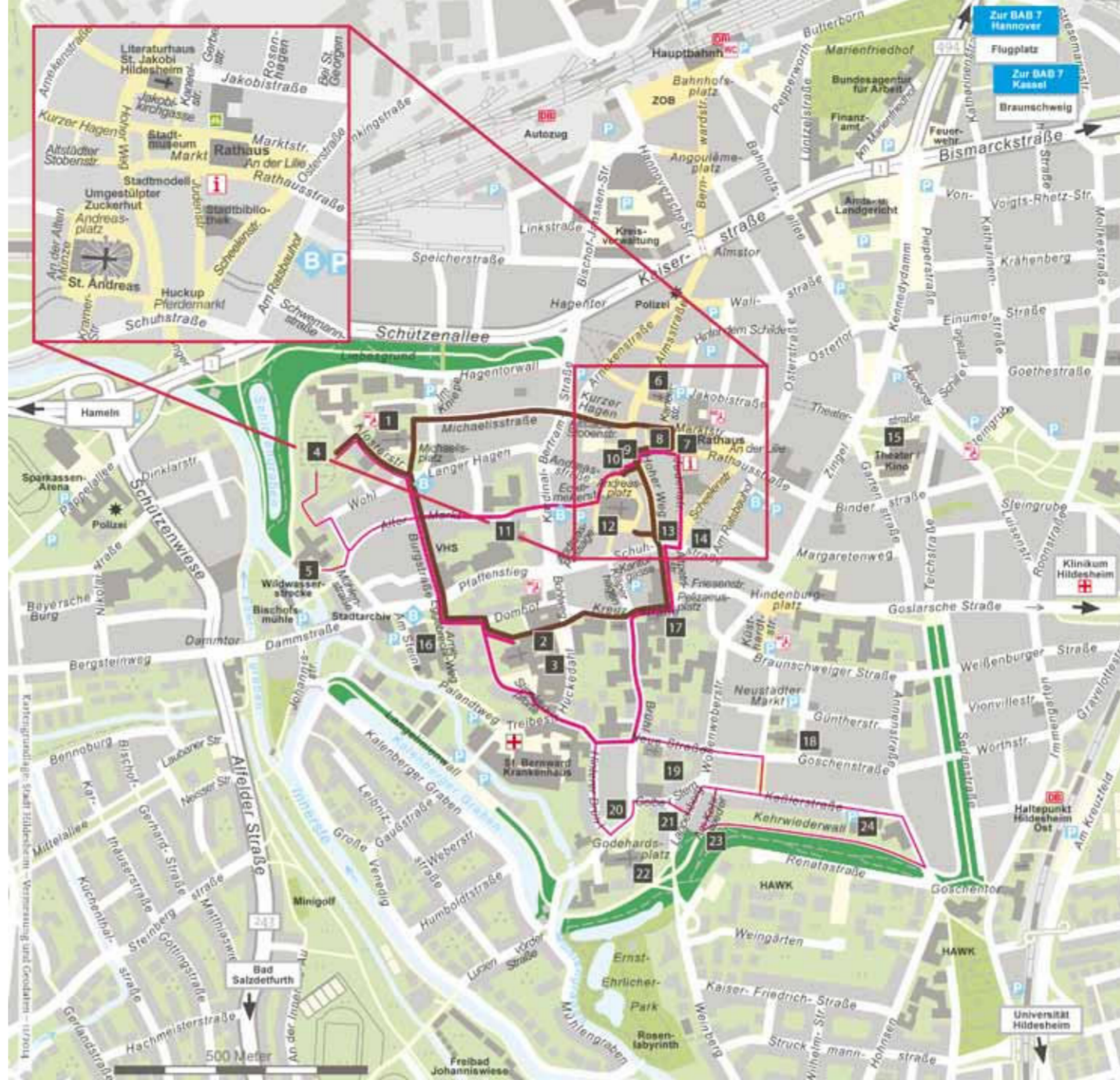
► COLOFON

Uitgever & redactie: Hildesheim Marketing GmbH
Versie: December 2014, wijzigingen voorbehouden
Prijs: 0,50 euro

HILDESHEIMMARKETING

WELKOM IN HILDESHEIM

BESTE GASTEN,

uniek werelderfgoed, Egyptische museumstukken van wereldfaam, historische vakwerkhuisen, een bonte culturele scene, aantrekkelijke mogelijkheden om te winkelen en een omgeving met een afwisselend landschap – uw verblijf in Hildesheim belooft interessant te worden.

Het bisdom Hildesheim is in 815 gesticht en vooral de bisschoppen Bernward en Godehard drukten hun stempel op de ontwikkeling van bisdom en stad. Nu staat u een breed aanbod aan cultuur, natuur en veel geschiedenis te wachten in een moderne, bloeiende stad met ca. 100 000 inwoners.

De kerken St. Michaelis en de Mariadom met zijn unieke bronzen figuren staan op de werelderfgoedlijst en bevinden zich centraal in de stad, vormen echter slechts een klein deel van de opmerkelijke bezienswaardigheden en kleynoden van Hildesheim.

U heeft beslist wel eens gehoord van de 1000-jarige rozenstruik. De legende van de roos aan de apsis van de dom gaat terug op een onoplettendheid van Lodewijk de Vrome – zoon van Karel de Grote – die zijn Maria-reliëkhouders voor het bidden aan een struik bevestigde en daar vergat. Toen hij de reliëkhouders weer wilde pakken, was deze vast vergroeid met de struik, later geïnterpreteerd als rozenstruik. Lodewijk de Vrome zag dit als een teken van God en bouwde op die plaats een kapel, de kiem van het bisdom en daarmee van de stad Hildesheim.

De **GIDSEN EN GEKOSTUMEERDE GIDSEN** van Hildesheim verstaan de kunst van het vertellen van deze verhalen. Laat u door hen ontvoeren naar lang vervlogen tijden.

Bovendien kan Hildesheim trots zijn op een cultuurlandschap met vele facetten. Het "Roemer- und Pelizaeus-Museum" bezit een van de belangrijkste Oud-Egyptische collecties ter wereld. Het Dommuseum huisvest kostbaarheden die behoren tot de kerkschatten van Europa. Bezienswaardig is ook het gereconstrueerde historische marktplein met zijn beroemde "Knochenhauer-Amtshaus".

In de deelstaat Nedersaksen heeft Hildesheim vooral in de theaterwereld naam gemaakt – het "Theater für Niedersachsen" (TFN) speelt van hieruit in het hele land. Maar ook de vrije theater- en cultuurscene en meer dan 10 000 studenten maken van Hildesheim een stad vol leven en creativiteit.

Duik in het bruisende leven – leer de vele facetten van de stad en haar inwoners kennen.

VAN HARTE WELKOM IN HILDESHEIM!

FOTO BOVEN Rondleiding in een historisch gewaad
FOTO RECHTSBOVEN Met de e-bike op het historische marktplein
FOTO RECHTSONDER Uitzicht op de St. Michaeliskerk

BEZIENSWAARDIG HILDESHEIM

- 1 ST. MICHAELISKERK – UNESCO**
De vroeg-romaanse kerk staat al sinds 1985 op de werelderfgoedlijst van UNESCO.
- 2 MARIADOM MET ROZENSTRIJK – UNESCO**
De Mariadom, sinds 1985 op de werelderfgoedlijst van UNESCO, is bekend om zijn bronzen figuren en de legendarische 1000-jarige rozenstruik.
- 3 DOMMUSEUM EN DOMSCHAT – UNESCO**
Het museum toont kostbaarheden uit de geschiedenis van de dom.
- 4 "MAGDALENENGARTEN"**
De "Magdalenengarten" is in barokstijl gereconstrueerd.
- 5 ST. MAGDALENE**
De kerk hoorde oorspronkelijk bij het eerste nonnenlooster in Hildesheim.

- 6 LITERATUURHUIS ST. JAKOBI HILDESHEIM**
De 500 jaar oude bedevaartskerk wordt nu als literatuurhuis gebruikt.
- 7 HISTORISCH MARKTPLEIN**
Een glinsterend blauw paard herinnert aan de voormalige paardenmarkt van Hildesheim.
- 8 "KNOCHENHAUER-AMTSHAUS" MET STADSMUSEUM**
De tentoonstellingen presenteren een tijdreis door de geschiedenis van stad en regio.
- 9 HISTORISCH STADSMODEL**
Het stadsmodel toont Hildesheim als versterkte stad met grachten, muren en bastions.
- 10 "UMGESTÜLPTE ZUCKERHUT"**
Het gebouw doet denken aan een op zijn kop gezette "Zuckerhut", een kegel van geraffineerde suiker.
- 11 "KAISERHAUS"-GEVEL**
Romeinse beelden en keizermedaillons van het voormalige renaissancegebouw sieren de gevel.
- 12 ST. ANDREAS MET TORENBEKLIMMING**
De gotische kerk heeft met 114,5 meter de hoogste kerktoren in Nedersaksen.

- VVV** (i)
- Ziekenhuis** (H)
- Fietsbox** (B)
- Parkeerplaats** (P)
- Busparkeerplaats** (B)
- Openbaar toilet** (T)
- Voetgangerszone** (orange square)
- "Welterband"** (brown line)
- "Rosenroute"** (pink line)

- 13 "HUCKUP" (MONUMENT)**
Het bronzen monument laat een appeldief zien die gebukt gaat onder de last van een kobold op zijn schouders.
- 14 "PAARDENMARKT" (MONUMENT)**
Een glinsterend blauw paard herinnert aan de voormalige paardenmarkt van Hildesheim.
- 15 "THEATER FÜR NIEDERSACHSEN" (TFN)**
Muziektheater, toneel, musical, concerten, kinder- en jeugdtheater in het 100-jarige stadstheater.
- 16 "ROEMER- UND PELIZAEUS-MUSEUM" (RPM)**
Het museum is wereldberoemd om zijn Oud-Egyptische collectie en organiseert speciale tentoonstellingen.
- 17 "HEILIG KREUZ"**
Het middenschip van de kerk is romaans, het zuidelijke zijschip gotisch, het noordelijke barok.
- 18 ST. MAGDALENE**
Bezienswaardig in de laat-gotische kerk zijn het Petrus- en Paulusaltaar en het barokke orgel.
- 19 VAKWERKWIJK MET "NEISSER ARCHIV"**
In een van de oudste vakwerkhuisen van de stad worden stukken tentoongesteld uit Opper-Silezië.
- 20 "WERNERSCHES HAUS"**
Een van de mooiste vakwerkhuisen is het "Wernersches Haus".
- 21 "MAHNMAL AM LAPPENBERG"**
Op de plaats van de synagoge van Hildesheim staat een gedenkteken aan de jodenvervolgving.
- 22 ST. GODEHARD**
De basiliek is een van de weinige romaanse kerken in Duitsland die in zijn oorspronkelijke vorm nagenoeg onveranderd bewaard is gebleven.
- 23 "KEHRWIEDERTURM"**
De laatste bewaard gebleven stadstoren wordt nu gebruikt als tentoonstellingsruimte.
- 24 "LOGENHAUS"**
Sinds 1804 is het huis in bezit van de Hildesheimse vrijmetselaars en is daarmee een van de oudste, bijna ononderbroken gebruikte logegebouwen in Duitsland.

FOTO LINKSONDER Kerstmarkt van Hildesheim © Van der Valk Hotel
FOTO ONDER Hezilo-kroonluchter in de Mariadom © BPH, Ina Pünk

ZO BEREIKT U HILDESHEIM

In het zuiden van Nedersaksen, slechts 30 km verwijderd van Hannover, de hoofdstad van de deelstaat, is Hildesheim met verschillende vervoersmiddelen ideaal te bereiken.

▶ MET DE AUTO EN TOURINGCAR

Uit de richting Hamburg – Hannover resp. Frankfurt – Kassel:
Snelweg E45 / A7, afritten Hildesheim-Drispstedt en Hildesheim, van daaruit bent u binnen enkele minuten in het centrum.

Uit de richting Berlijn resp. het Ruhrgebied:
Snelweg A2 tot het knooppunt Hannover-Ost, dan de snelweg A7 in de richting Hildesheim – Kassel en verder via een van de bovengenoemde afritten.

▶ MET DE EXPRESBUS

De bedrijven "Mein Fernbus", "Deutsche Touring" en "FlixBus" bieden een goedkoop alternatief naar Hildesheim.

▶ MET DE TREIN

Snelle nationale verbindingen worden gewaarborgd door de ICE-verbindingen. Hildesheim is per ICE bijvoorbeeld direct te bereiken vanuit Berlijn, Braunschweig, Frankfurt am Main, Göttingen, München en Stuttgart. Andere landelijke verbindingen zijn er met "Deutsche Bahn", "Erix" en "NordWestBahn".

FOTO BENEDEN "Kehrwiederturm" in de vakwerkwijk

WIST U DAT IN HILDESHEIM ...

- ... de kerk met de hoogste kerktoren van Nedersaksen staat?
- ... het "Theater für Niedersachsen" over een eigen musical-company beschikt?
- ... twee kerken gezamenlijk het UNESCO-werelderfgoed van de stad vormen?
- ... de wereldwijd bekende bas-bariton Thomas Quasthoff geboren is?
- ... meer dan 60 procent van het stedelijk gebied bedekt is met bos, openbaar groen of landbouwgronden?
- ... een van de grootste spiegeltelescopen van Nedersaksen in de sterrenwacht "Gelber Turm" staat?
- ... de plafondschildering in de vroeg-romaanse kerk St. Michaelis ca. 800 jaar oud is?
- ... het in de buurt gelegen kasteel Marienburg een geschenk van de laatste Hannoveraanse koning Georg V aan zijn vrouw, koningin Marie von Sachsen-Altenburg, was?
- ... sinds 1891 een van de oudste orchideeënkwekerijen is gevestigd?

- ... de bronzen figuren van de Mariadom – Bernward-deur en Christus-zuil – begin van de 11e eeuw uit één stuk zijn gegoten en daarmee meesterwerken van de kunstnijverheid van destijds zijn en tot het UNESCO-werelderfgoed behoren?
- ... de traditionele "Pumpnickel" als gekruide stukken gebak wordt gemaakt?
- ... in de wijk "Himmelsthür" nu nog kinderbrieven aan de Kerstman worden beantwoord?
- ... St. Godehard, de naamgever dan een van de belangrijkste oversteekplaatsen van de Alpen (Gotthard-pas), als bisschop actief was?
- ... de in de landen om ons heen bekende kunstenaar Georg Baselitz en de regionale kunstenaar Micha Kloth werken resp. hebben gewerkt?
- ... de tot de uitgeverij Gerstenberg behorende "Hildesheimer Allgemeine Zeitung" de oudste nu nog verschijnende krant van Duitsland is?
- ... de eerste in serie geproduceerde molenvliegtuigen werden gemaakt? (tickets bij de VVV)
- ... in 2015 de 1200e verjaardag van stad en bisdom wordt gevierd?

FOTO BOVEN 1000-jarige rozenstruik aan de apsis van de dom
FOTO BENEDEN Detail van de fontein op de Markt

